

Nagrodę im. Ks. Stanisława Musiała w kategorii za inicjatywy społeczne promujące dialog chrześcijańsko-żydowski i polsko-żydowski otrzymał

**Pan Tomasz Pietrasiewicz
i Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN" w Lublinie**

Tomasz Pietrasiewicz jest pomysłodawcą i dyrektorem Ośrodka „Brama Grodzka-Teatr NN” w Lublinie, który od blisko 20 lat konsekwentnie realizuje działania edukacyjne, artystyczne i animacyjne mające na celu odtworzenie i uzdrowienie polsko-żydowskiej pamięci. Działalność Ośrodka nawiązuje do symboliki i historii jego siedziby - lubelskiej Bramy Grodzkiej, która przez stulecia była przejściem pomiędzy miastem chrześcijańskim i żydowskim. „Odkrywając przeszłość tego miejsca, nauczyliśmy się trudnej i bolesnej sztuki pamiętania”. Ta pusta przestrzeń po zniszczonym żydowskim mieście stała się dla Ośrodka naturalnym miejscem do realizowania działań odkrywających pamięć o przeszłości polsko-żydowskiego Lublina, ale będących też upamiętnianiem ofiar Zagłady.

W swoich projektach artystycznych i edukacyjnych Ośrodek podkreśla symboliczne znaczenie Bramy jako miejsca łączącego różne narody, tradycje i religie. Wśród tych działań wymienić należy **Misteria Pamięci** - działania artystyczne przeprowadzane w przestrzeni nieistniejącego miasta żydowskiego: między innymi „Jedna Ziemia - Dwie Świątynie”, „Dzień Pięciu Modlitw” (na Majdanku), „Pamięć Sprawiedliwych - Pamięć Światła”.

Innym symbolicznym działaniem organizowanym corocznie przez Ośrodek w rocznicę likwidacji lubelskiego getta jest wysyłanie listów zaadresowanych do dawnych mieszkańców nieistniejącego miasta żydowskiego. Szczególną rolę odegrały w tym projekcie „**Listy do Henia**”. Henryk Żytomirski - żydowski chłopczyk urodzony w 1933 roku w Lublinie który zginął na Majdanku w 1942 roku, stał się nie tylko lokalnym symbolem dzieci żydowskich zgładzonych w czasie Szoa. O nieustającej potrzebie pamiętania o przeszłości przypomina także zainicjowana przez Ośrodek „Lampa Pamięci”. Od 2004 roku ta lampa miasta żydowskiego pali się dzień i noc i jest nigdy niegasnącym światłem pamięci o przedwojennej dzielnicy żydowskiej w Lublinie.

Ośrodek „Brama Grodzka - Teatr NN” realizował także cykl przedstawień teatralnych odwołujących się do historii i folkloru żydowskiego. Te inspirowane m.in. opowiadaniem Singera, stanowią rodzaj hołdu złożonego ich autorowi w mieście, które utrwalił w swojej książce

„Sztukmistrz z Lublina”. Równocześnie Ośrodek gromadzi materiały historyczne, które były i są popularyzowane w mediach. Zrealizowano m.in. duże wystawy dokumentalne: „Wielka Księga Miasta. Lublin w fotografii do 1939 r.” (1998) i „Portret Miejsca” (1999) pokazujące polsko-żydowski Lublin. W 2003 r. Ośrodek przygotował wystawę-instalację artystyczną „Elementarz” o dzieciach w obozie na Majdanku.

Edukacja o polsko-żydowskiej przeszłości inicjowana i kontynuowana przez Ośrodek ma różne formy - sesje naukowe, zajęcia dydaktyczne w zakresie edukacji wielokulturowej dla uczniów, a także szkolenia dla nauczycieli i animatorów kultury. W 2001 r. w Ośrodku odbyła się międzynarodowa konferencja „Edukacja dla Pojednania” oraz seminarium: „Dziedzictwo kulturowe Żydów na Lubelszczyźnie”. Efektem tych działań było wydanie wspólnie z Zakładem Historii i Kultury Żydów UMCS podręcznika dla nauczycieli „Dziedzictwo kulturowe Żydów na Lubelszczyźnie”, który służy w wielu lubelskich gimnazjach i liceach do realizowania programów edukacyjnych.

Charakter edukacyjny miał także projekt „Dom” – poznawania dziejów lubelskiego miasta żydowskiego poprzez historię jednej kamienicy i losy jej mieszkańców. Kamienice mieszczące się przy ulicach Złotej 3, Grodzkiej 19 i Krawieckiej 41, oraz ich mieszkańcy odtąd nie są już anonimowymi. Podobnie jak i synagogi, które wiele osób miało okazję poznać dzięki konkursowi modelarskiemu „Synagogi Lubelszczyzny” (2001), którego efektem stała się wystawa prezentowana w różnych miastach Regionu. W tym samym czasie, w 2002 r. Ośrodek zainicjował nowy program „Zapomniana Przeszłość – Wielokulturowe Tradycje Lubelszczyzny”. Ośrodek stworzył także (1999 r.) i prowadzi **portal internetowy „Brama Pamięci - lubelscy Żydzi”** poświęcony dziedzictwu kulturowemu lubelskich Żydów. Zamieszczane w nim informacje, materiały ikonograficzne oraz nagrania audio i video dotyczą historii i tradycji Żydów z terenu Lublina i Lubelszczyzny.

Działalność Ośrodka to także publikacje wydawnictw promujących lokalną historię i dialog międzyreligijny i międzykulturowy. Tom „Żydzi lubelscy. Materiały z sesji poświęconej Żydom lubelskim. (Lublin, 14-16 grudzień 1994 r.)” i publikacja „Żydzi w Lublinie. Żydzi we Lwowie. Miejsca - Pamięć – Współczesność” (2006), czy też dwie edycje „Kalendarza Ekumenicznego” są tylko jednymi z wielu przykładów.

Praca Ośrodka to także upamiętnianie akcji pomocy Żydom – od 2001 roku trwa program „Sprawiedliwi Wśród Narodów Świata”, który początkowo skupiał się na nagrywaniu relacji osób z terenu Lublina i Lubelszczyzny, które zostały odznaczone medalem „Sprawiedliwego”. W latach 2007-2008 zrealizowano projekt „Światła w Ciemności - Sprawiedliwi Wśród Narodów Świata”.

Jednym z ważnych celów projektu jest stworzenie internetowej bazy informacyjno-dokumentacyjnej zawierającej relacje i wspomnienia osób z Lublina i Regionu uhonorowanych medalem „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”, oraz wykorzystywanie jej do celów edukacyjnych.

Z pewnością na uwagę zasługuje także wiele innych inicjatyw Ośrodka takie jak choćby **Lubelski Plac Śmierci** (upamiętnienie i oznaczenie Lubelskiego Placu Śmierci, czyli miejsca wywozów transportów do obozu zagłady w Bełżcu), **Szlak kultury i tradycji żydowskiej w Lublinie, Śladami Singera - Wędrowne Spotkania z Opowieścią (2006)** - ekspedycja młodzieży z działającej przy Ośrodku Akademii Obywatelskiej po miasteczkach Lubelszczyzny (uczestnicy zbierali stare fotografie, nagrywali historie mówione i organizowali dla miejscowych warsztaty i przedstawienia na bazie Singerowskich opowiadań). Podróż znalazła swoją kontynuację w kolejnym projekcie: w 2009 r. W efekcie tych projektów powstał literacki przewodnik po Lubelszczyźnie „Śladami opowiadań Isaaka Bashevisa Singera”.

Ośrodek współpracuje z instytucjami kultury z Polski, Europy, USA i Izraela w zakresie upamiętniania Holokaustu, edukacji o historii Żydów, Holokauście i relacjach polsko-żydowskich i chrześcijańsko-żydowskich. Ośrodek wspiera także projekty wymiany uczniów z Izraela i Polski oraz uczniów żydowskiego pochodzenia z USA. W tym celu w 2008 r. powstał program „Spotkanie”, będący programem edukacyjnym tworzącym płaszczyznę spotkań dla polskiej i żydowskiej młodzieży.

W grudniu 2010 roku nieznani sprawcy obrzucili mieszkanie Tomasza Pietrasiewicza cegłami ze swastyką. Atak ten miał niewątpliwie związek z pracą Pana Pietrasiewicza w obszarze pamięci stosunków polsko-żydowskich, choć oficjalnie nie uznano go z przyczyn formalnych za atak antysemicki. Przyznanie Nagrody im. ks. St. Musiała jest wyrazem uznania dla dotychczasowych działań lubelskiego Ośrodka „Brama Grodzka-Teatr NN”, ale także formą wsparcia dla jego dyrektora i zespołu w dalszej walce z antysemityzmem, ksenofobią i rasizmem.

Dodatkowa informacja

Więcej informacji o działalności Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN” na stronie internetowej - www.tnn.pl